IV

Bon nombre d'obres veieren la seva publicació interrompuda per la guerra i no es van poder reprendre fins molt més tard. És el cas de *La dansa a Catalunya*, d'Aureli Capmany, amb un primer volum editat el 1930 que no fou completat fins al 1953. Capmany es queixa a Casacuberta de la poca atenció que ha rebut a Barcelona el segon volum, que contraposa amb la ressenya elogiosa que ha rebut a Londres. Rosalia Guilleumas, per la seva part, representa l'aparició d'una nova generació d'estudiosos —en el seu cas de Llull i Verdaguer—, tot i que encara amb una presència femenina molt minoritària.

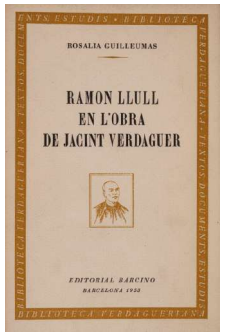

Rosalia Guilleumas. *Ramon Llull en l'obra de Jacint Verdaguer.* 1953. (Biblioteca verdagueriana ; 2)

V

Les normes editorials de «Els Nostres Clàssics» no eren enteses sempre de la mateixa manera pels editors, com es veu en la correspondència amb Giuseppe Sansone, a qui Casacuberta demana la inclusió de notes de context i filològiques. La col·lecció, dedicada inicialment als clàssics medievals, s'obre als textos de l'inici del Renaixement amb la publicació del teatre profà del segle XVI. Aquest fet és qüestionat per Jordi Rubió, qui també discrepa amb Romeu i amb Casacuberta sobre el tractament inicial de l'edició, replantejada a partir de les seves observacions.

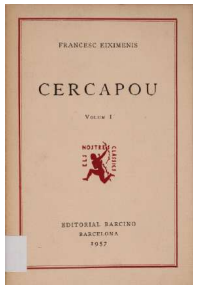

Francesc Eiximenis. *Cercapou*. A cura de Giuseppe E. Sansone. 1957-1958 ("Els Nostres Clàssics". Col·lecció A ; 83-84)

VI

La dècada de 1960 veu afermar-se, ni que sigui tímidament, la presència de l'edició en català en dominis no estrictament literaris. Barcino hi contribueix, per exemple, amb el volum que Josep Maria Capdevila qualifica, de manera exagerada, com potser la primera obra de filosofia publicada en català des d'Eiximenis. L'any 1959 Casacuberta havia iniciat la «Biblioteca Renaixença» per a textos sobre el segle XIX català, entre ells diversos epistolaris. El nom de la col·lecció també podia interpretar-se com el propòsit de continuar contribuint a una nova revifada de la llengua i de la cultura catalanes.

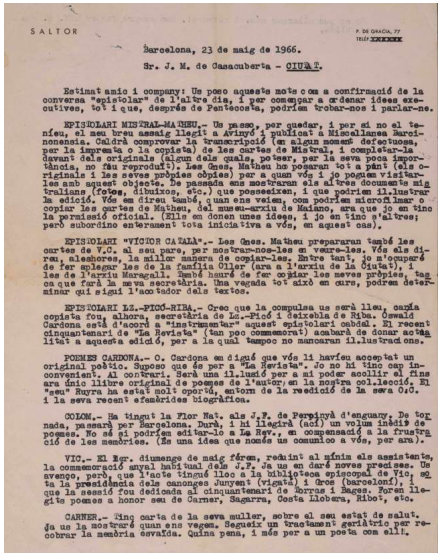

SALTOR

P. DE GRACIA, 77
TELÉF XXXXXX

Barcelona, 23 de maig de 1966.

Sr. J. M. de Casacuberta - CIUTAT.

Estimat amic i company: Un poc aquests mots com a confirmació de la conversa "epistolar" de l'altra dia, i per commpar a ordenar idees executives, tot i que, després de Pentecostes, podrem trobar-nos i parlar-ne.

EPISTOLARI MISTRAL-MATHEU.- Us passo, per quedar, i per si no el tenieu, el meu breu assaig llegit a Avignó i publicat à Miscellanea Barcinonensia. Caldrà comprovar la transcripció (en algun nomenclatura), per la impremta o la copista) de les cartes de Mistral, i completar-la davant dels originals (algun dels quals, potser, per la seva poca importància, no fàu reproduit). Les Gnes. Matheu ho posaran tot a punt (els originals i les seves pròpies còpies) per a quan vós i jo poguem visitar-les amb aquest objecte. De passada ens mostraran els altres documents mig italians (fotos, dibuixos, etc.) que posseeixen, i que podrien il.lustrar la edició. Vós em direu també, quan ens veiem, com podrem microfilmar o copiar les cartes de Matheu, del museu-arxiu de Maiano, ara que jo en tinc la permissió oficial. (Ells em donen unes idees, i jo en tino d'altres; però subordino enterament tota iniciativa a vós, en aquest cas).

EPISTOLARI "VICTOR CATALÀ".- Les Gnes. Matheu prepararan també les cartes de V.C. al seu pare, per mostrar-nos-les en veure-les. Vós als diran, aleshores, la millor manera de copiar-les. Entre tant, jo m'ocuparé de fer aplegar les de la família Oller (ara a l'arxiu de la Ciutat), i les de l'arxiu Maragall. També haurè de fer copiar les meves pròpies, tasca que farà la meva secretària. Una vegada tot això en curs, podrem determinar qui sigui l'acotador dels textos.

EPISTOLARI LL.-PICÓ-RIBA.- Crec que la compulsa us serà lleu, car la copista fou, alhora, secretària de Ll.-Picó i deixebla de Riba. Oswald Cardona està d'acord a "instrumentar" aquest epistolari cabdal. El recent cinquantenari de "La Revista" (tan poc commemorat) acabarà de donar acotació a aquesta edició, per a la qual temps no manaran il.lustracions.

POEMES CARDONA.- O. Cardona em digué que vós li havieu acceptat un original poètic. Suposo que és per a "La Revista". Jo no hi tinc cap inconvenient. Al contrari. Serà una il.lusió per a mi poder acollir el fins ara únic llibre original de poemes de l'autor en la nostra col.lecció. El "seu" Ruyra ha estat molt oportú, entorn de la reedició de la seva O.C. i la seva recent efemèrides biogràfica.

COLOM.- Ha tingut la Flor Nat. als J.F. de Perpinyà d'enguany. De tornada, passarà per Barcelona. Durà, i hi llegirà (acte) un volum inèdit de poemes. No sé si podrem editar-lo a La Rev., en compensació a la frustració de les memòries. (Es una idea que només us comunico a vós, per ara).

VIC.- El Rgr. diumenge de maig fórem, reduïts al mínim els assistents, la commemoració anyal habitual dels J.F. Ja us en daré noves precises. Us avenço, però, que l'acte tingué lloc a la biblioteca episcopal de Vic, seta la presidència dels canonges Junyent (vicari) i Gros (barcelonf), i que la sessió fou dedicada al cinquantenari de Torras i Bages. Foren llegits poemes a honor seu de Carner, Sagarra, Costa Llobera, Ribot, etc.

CARNER.- Tinc carta de la seva muller, sobre el seu estat de salut. Ja us la mostraré quan ens vegem. Segueix un tractament geriàtric per recobrar la memòria envaïda. Quina pena, i més per a un poeta com ell!.

Carta d'Octavi Saltor a J. M. de Casacuberta, 23 de maig de 1966

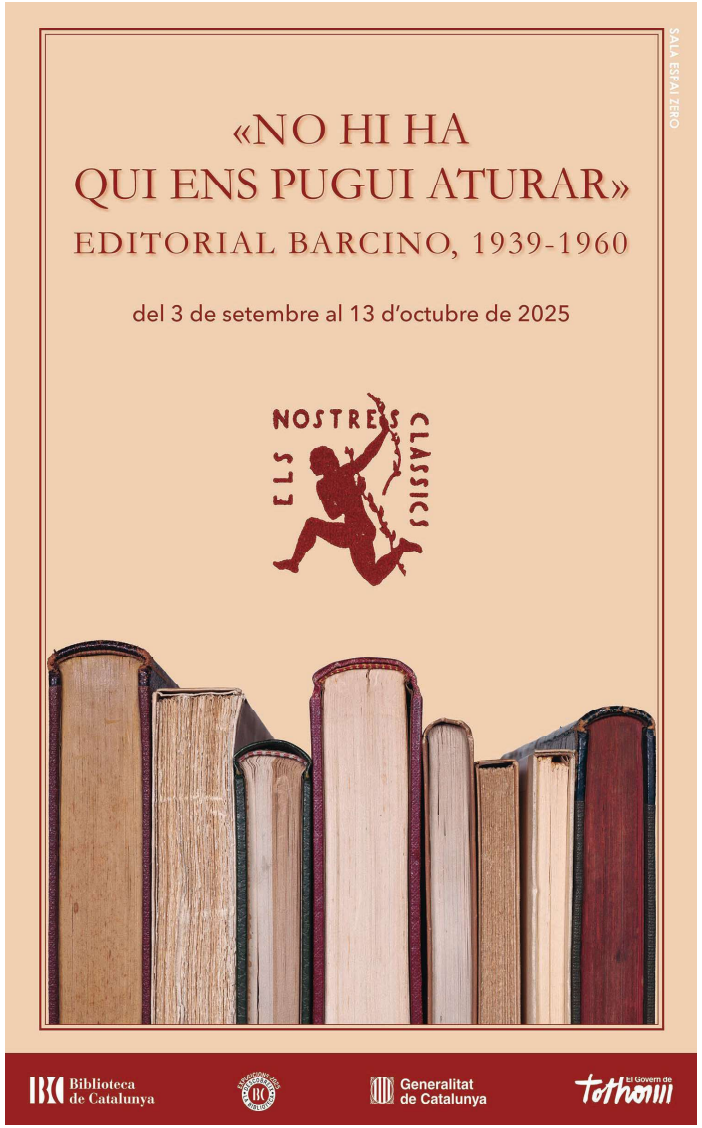

Horari de visita
De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

www.bnc.cat

Biblioteca de Catalunya
Carrer de l'Hospital 56 - 08001 - Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

«NO HI HA QUI ENS PUGUI ATURAR!» EDITORIAL BARCINO, 1939-1960

L'1 d'abril de 1944, Joan Coromines felicitava Josep Maria de Casacuberta per la represa de «Els Nostres Clàssics». Des de l'exili a Buenos Aires, exclamava: «Endavant: no hi ha qui ens pugui aturar!». Coromines era molt optimista, perquè la col·lecció no publicaria el primer número, dedicat a l'obra d'Arnau de Vilanova, fins gairebé tres anys després, el 1947. Però amb les seves paraules expressava la voluntat de resistència i de continuïtat cultural de Barcino.

L'Editorial Barcino havia nascut també en un context dictatorial, l'any 1924, pocs mesos després del cop d'estat del general Primo de Rivera. Ho havia fet en un moment d'expansió de l'edició en català, amb el sorgiment d'iniciatives com la Fundació Bernat Metge i l'Editorial Joventut el 1923, o la Llibreria Catalònia el mateix 1924. La intenció de Casacuberta era d'oferir obres d'alta cultura per al gran públic. Dins del seu catàleg sobresortirà la col·lecció «Els Nostres Clàssics», dedicada a la difusió dels autors medievals en llengua catalana, però també comptarà amb línies de divulgació com la «Col·lecció popular Barcino», amb un ampli ventall temàtic, o l'«Enciclopèdia Catalunya».

La Guerra Civil Espanyola representa, com en molts altres àmbits, un trencament. Josep Maria de Casacuberta no s'exilia i, des del primer moment, intenta reprendre la seva tasca editorial, inicialment amb algun facsímil en castellà (*Recuerdos y bellezas de España*, de Pau Piferrer) o clandestí (*Lo Gayté del Llobregat*) i, des del 1947, amb la represa de les col·leccions interrompudes per la guerra.

Per aquesta empresa, Casacuberta comptarà amb la participació de nombrosos col·laboradors, veterans i novells, catalans i forans, que contribuiran amb la seva feina a la supervivència de l'edició en català durant dues dècades especialment difícils. La mostra de documents, a partir del fons donat a la Biblioteca de Catalunya per l'editorial i per la família Casacuberta, pretén visibilitzar les relacions teixides entre el patrici barceloní i l'estol de col·laboradors que hi participaren.

Jaume Clarà, Secció de Col·leccions Generals
Anna Gudayol, Secció de Manuscrits

I

Pocs mesos després de l'ocupació franquista de Catalunya, Barcino intenta reprendre l'activitat. Ho ha de fer en castellà, amb l'edició facsímil de la part referent a Catalunya dels *Recuerdos y bellezas de España* de Pau Piferrer, projecte en què Josep Maria de Casacuberta ja estava treballant durant els anys de guerra.

La primera obra en català, del 1941, fou una edició facsímil de *Lo Gayté del Llobregat*, però per a aquesta iniciativa Casacuberta va recórrer a un peu d'impremta fals, situant l'imprès com a iniciativa dels catalans de l'Havana.

Pau Piferrer. *Recuerdos y bellezas de España. Tomo 1, Cataluña, 1ª parte.* Facsímil. 1939

II

La represa pública en català no seria possible fins al 1947 amb els dos primers volums de les *Obres catalanes* d'Arnau de Vilanova dins de la col·lecció «Els Nostres Clàssics»; represa que Joan Coromines ja donava per feta el 1944. En aquest context, la recuperació de l'activitat editorial també implicà la continuació de col·leccions destinades al gran públic com la «Col·lecció popular Barcino» o la «Biblioteca folklòrica popular».

La correspondència de Casacuberta amb els autors permet copsar algunes diferències en l'enfocament de les edicions: així, Ferran Soldevila era partidari de presentar les versions medievals de manera més llegible, mentre Casacuberta, com a filòleg, optava per solucions més properes a l'original.

Ferros d'impressió per a la coberta de la col·lecció "Els Nostres Clàssics"

III

El 1950, Casacuberta inicià a Barcino l'edició de la segona època de «Publicacions de La Revista», que Josep Maria López-Picó havia dirigit abans de la guerra. La col·lecció s'obria a l'obra d'autors moderns i contemporanis de tot l'àmbit lingüístic. Així, la plasmació de les característiques pròpies del valencià es manifesta en la correspondència amb Enric Valor i Joan Fuster —ocupat al mateix temps per l'edició dels sermons de Vicent Ferrer. La col·lecció acollirà també aportacions d'algun hispanista estranger, com Geoffrey Ribbans.

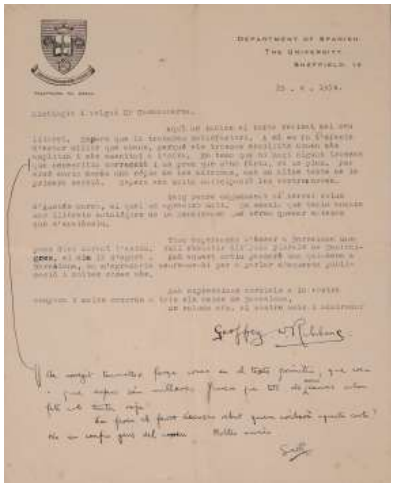

Carta de Geoffrey Ribbans a J. M. de Casacuberta, 22 de maig de 1954